

UPA 2015/137
30. april 2014
Kalistat Lund

Naalackersuinikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqangitsunik siunnersuisoqatigiinnik pilersitseqqullugit Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Siunnersuisoqatigiit aatsitassarsiornermi aningaasaliisartut sanngisuussusiat aningaasaliisussarsiornermullu pilersaarutaat pillugit inassuteqaasiortassapput, pilersaarutit aalajangersimasut sanngisuussusiat pillugu paasissutissiisassallutik kiisalu aatsitassarsiornermi pilersaarutit ataa-siakkaat siunissaq ungasinnerusiq eqqarsaatigalugu piujuartitsineq tunngavigalugu inuiaqatigiinni ineriartortitsinermik nassataqarnissaat siursaaqataaffigissallugu. Tamanna pillugu siunnersuisoqatigiit Naalackersuisunut innuttaasunullu inassuteqaasiortassapput.

(Inatsisartunut ilaasortat, Naaja H. Nathanielsen aamma Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Nunatsinni aatsitassarsiornerup pingaaruteqavissutut inissisimalernissaa tamatsinnit siunertarineqarluni naatsorsuutigineqarpoq, sumiiffinnimi aporfissaqarfiunngitsuni tamanna ingerlanneqarsinnaasariapat inuiaqatigiit pisariaqartivimmassuk. Nuna aatsitassarsiornermit aallaaveqaaqataasumik nappatilik pilersinneqassapput, pingaaruteqarpoq aatsitassarsiornerup inuiaqatigiinnit toqqissisimanartutut isigineqarluni ingerlanneqalerumaarneranik upperinninnissaq.

Isumaqarpugut siunnersuisoqatigiinnik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunik pilersitsineq aallaaviulluassasooq ataatsimoorfeqarnerulluni nalilersuisarnissanut aammalu periaaseqaaqatigiiffiunerusumik suleriaaseqarluni ingerlatseriaaseqalernissamut. Tamakku tamarmik nunatta aatsitassarsiorfissaqqissuunneranut orniginarsaasuussapput nunallu aatsitassarsiorfiusup inuinit toqqissisimassutaassalluni arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngit ilisimasaasa nalilersuinerni atorineqartarnissaat.

Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalackersuisooq akissuteqarnerminut atatillugu inassuteqarpoq siunnersuut itigartinneqassasooq. Tamanna tupinnavissutut uagut nalilerparput, Naalackersuisummi nammineerlutik Naalackersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissumminni ima anguniagaqarnertik nalunaarutigaa: "Nunani tamalaaneersunit inuttaqartumik aatsitassarsiorneq pillugu siunnersuisoqatigiinnik Naalackersuisooqatigiit pilersitsinissaq suliarissallugu isumaqatigiissutigaa". Nunani tamalaaneersunik inuttalimmik siunnersuisoqatigiinnik pilersitsiniarlutik siunniussaqaarsimanerarlutik isumaqatigiissimanerarmata, isumaqarsimagaluarpuq nunatta aatsitassarsiorfittut illersugaanissaa pillugu suliaqartussanik pilersitsiniartoqarsimasooq, ilisimaneqarmammi nunarsuatsinni aatsitassarsiornerup iluani unneqqaserlunnerit annertuumik atugaallutillu ajornartorsiutaassut.

Nunani allani aatsitassarsiorfiusuni periaatsit pitsaasumik misilittagaqarfigineqartut nunatsinni sunniuteqarnerlunnissaannik Naalackersuisuniit ilimasunniarsarineq piviusuunani siunnersuutip itigartinneqartariaqarneranik patsilersuutaarpassinneruvoq.

Aatsitassarsiornerlutik nunatsinnut tikittalersussat amerlatsikkiartuinnarnissaat siunertaallunilu naatsorsuutigineqarpoq. Maannakkut aallartinersartoqaannalersooq tusatsiakkat imaaginnalivereernikuupput, aatsitassarsiornerinut inuit tunuliaqutaasut qanoq oqaluttuassartaqarnerisut il.il.

Isumaqarpugut inuussutissarsiut nunatta nappataanut ilaalersussaq uagut

pisariaqartitsinerput naapertorlugu maleruagassaqarfiusariaqartoq. Naapertuusakkamik nunani allani misilittakkat atorluarlugit ilusilersuisoqarsinnaassasoq qularutissaanngilaq, aamma maanni nunatsinni aningaasarsiorusullutik soqutiginnittut akuerisinnaasariaqagassaannik.

Ukiup ataatsip matuma siorna siunnersuutip maannakkut oqaluuserisatta assinga sammineqarpoq. Taammanikkut Inatsisartunut ilaasortaq, Adreas Uldum, Demokraatit sinnerlugit oqaaseqartuusooq, isumaqataanertik naqissuserlugu ima tunngavilersuivoq:

“Isumassarseqqaartup kinannguugaluartup, matumani allannguutaanaviannngilaq, isumassarsiaq ajunngilluinnarmat. Naalakkersuinikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunik amigaateqarpugut, aatsitassarsiornerup iluani uagutsinnut siunnersuisinnaasunik. Suli aatsitassarsiornikkut naalagaaffinngornikuunnginnatta, taamaattumik pisariaqartipparput, siunnersuineq ilitersuinerlu eqqarsaatigalugit nukissavut pitsaasut ataatsimoortumik atorluassallugit. Oqaaserineqartut tunngavigalugit Demokratit tapersorsorpaat, aatsitassarsiornikkut attaviitsunik siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisoqarnissaa.”

Siorna ataatsimiinnermi Inuit Ataqtigiit Demokraatillu naalakkersuinikkut suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqanngillat taamaattumik isummaminnik oqaatsiginninnerat, namminneq naalakkersuinikkut anguniagaraat allanit sunnigaanngitsoq. Maannakkut akerlerluinnaanik isumaqalersimanera ila tupinnaqaaq, taamma sangujoraarneq nunarsuaq ammalortuunneraannarlugu nassuiarniarneqarsinnaanngilaq, qinersisartuninguna tassa asuli pinninneq.

Naalakkersuisooq imminut aperisimavoq, kikkut ukiut qulit aningaasarpasuit atorlugit aatsitassanik misissuereernerminni piunasaqaatinik naammassinnissimagunik akuerineqarnissaminnik naatsorsuutiginnissaminnut piginnaatitaaffeqassannginnerut.

Matumani apeqqutaavoq aatsitassanik immikkuullarissunik misissuinissamut akuerineqarnermi qanoq ilisimatinneqarsimaneq. Assersuutigiinnarlugu 2010-mi sept. qulingata missaani GME aatsitassanik qinngornilinnik misissuisinnaannissaannik akuerineqarneranut atatillugu nalunaarfigineqarpoq, misissuisinnaannermut akuersissut kingusinnerusukkut piaasinnaannermut akuerineqarnissamik ilimasuffiussanngitsoq. Taamaattumik suliffeqarfeqarpoq miliuunerpassuarnik atuisunik ilisimarerlugu akuerineqartussaannatik.

Naggataatigut siunnersuut uterfigeqqissavara: Isumaqarpugut siunnersuut piviusunngortinneqaraluarpat, nunatta aatsitassarsiorfigissallugu uppernassusaa qaffatsinneqassagaluartoq. Kikkut nunami siuttuunerannik aallaavilimmik allannguuerujussuarsinnaannernik ernumassuteqartarnerit annikillissutigissagaluarpaat. Aammalu nunatta unneqqarissumik periaaseqarluni ingerlatserusunneranut takutitsissaaq, aatsitassarsiornerup silarsuaani assigiinngitsunik atugaqarfiusuni, nunatsinni pisuussutitta atornerlunneqannginnissaannut illersortaassagaluarpat.

Siunnersuutigaarput siunnersuut ataatsimiitsitaliamut susassaqtumut ingerlatinneqassasoq.